

## فرا یادگاری

گرفتن عکس یادگاری در گذشته‌های نه چندان دور کار آسانی نبود. باید دوربینی می‌داشتی، فیلم خامی خریداری می‌کردی و موقعیت‌هایی فراهم می‌شد تا بتوانی عکسی به یادگار بگیری. امروزه به راحتی با دست در جیب کردن و در آوردن تلفن همراه از آن و باز کردن صفحه‌ی دوربین و لمس یک نشان می‌توان عکس‌هایی گرفت؛ هر عکسی.

در گذشته مجبور بودی در گرفتن عکس مقصد باشی، چون عکاسی هزینه‌های زیادی داشت. همان لحظه هم نمی‌توانستی عکسی را که گرفته‌ای ببینی! فقط پس از ظهور و چاپ می‌توانستی بفهمی چند عکس خوب گرفته‌ای.

عکس‌های یادگاری در گذشته خیلی کم بودند. قدیمی‌ها تعداد عکس‌های یادگاری‌شان بسیار کم است. و امروزی‌ها تا دلتان بخواهد عکس‌های گوناگون از جمله عکس یادگاری دارند. امروزه دیگر اصطلاح عکس یادگاری کمتر به کار می‌رود.

عکس یادگاری کلاسی هم دریغانه‌ای است که از یاد هم سن و سال‌های من نمی‌رود. یادم هست، وقتی در مدرسه می‌خواستند عکس یادگاری از کلاس بیندازند، از چند روز قبل اعلام می‌کردند. حالا دیگر این طور نیست!

نکنه اینجاست که در گذشته، اگرچه تعداد عکس‌ها کم بود، اما یادگارهای فراوانی بودند که فراتر از عکس یادگاری عمل می‌کردند؛ یادگارهایی که در قلب‌ها می‌ماندند و مانده‌اند و ظاهراً خیال رفتن ندارند؛ یادگارهایی که تصویرشان نه روی کاغذ عکاسی، بلکه روی دل‌ها ثبت شده‌اند؛ یادگارهایی که از دریچه‌ی دوربین گرفته نشده‌اند، بلکه از دریچه‌ی نگاه و لمس مهربانی‌ها و حتی خشونت‌ها وارد قلب‌ها شده‌اند. معلمان ما می‌دانند که این عکس‌های یادگاری نیستند که خاطره‌ی معلم را در یاد دانش‌آموزان باقی می‌گذارند؛ بهترین یادگاری که از معلم در قلب بچه‌ها باقی می‌ماند، مهربانی اوست. رفتار مهربانانه و البته تأثیر خشونت و نامهربانی بیشتر در یادها خواهد ماند!

وقتی از مهربانی حرف می‌زنیم، از ادای مهربانی در آوردن سخن نمی‌گوییم. کسی که ادای مهربانی در می‌آورد، روزی عاقبت نامهربانی‌اش را با عصبانیتی بیجا بروز می‌دهد. مهربانی در معلم باید درونی، بی‌قصد، سیال و جاری باشد. مهربانی چیزی جز دوست داشتن همه‌ی انسان‌ها نیست. مهربانی سخت نیست. مهربانی دیواری دفاعی علیه خشونت است.

همه‌ی انسان‌ها با همه‌ی تفاوت‌هایی که با هم دارند، به مهربانی نیازمندند؛ هم نیازمند مهربانی دیدن و هم مهربانی کردن.

روی دیگر یادگارهایی که برای کودکان باقی می‌ماند، رفتار معلم است. معلم، هر رفتاری انجام بدهد، الگوی رفتاری دانش‌آموزانش می‌شود. رفتارهایی مثل زیبایی و خوش پوشی، نظم و ترتیب، وفای به عهد، لبخند به لب داشتن، و طنز و آراستگی سخن در ذهن کودکان به یادگار می‌مانند. حتی خوب آموختن می‌تواند یادگاری بسیار ارزشمندی برای دانش‌آموزان باشد. و همه‌ی این‌ها از لوازم اولیه‌ی مهربانی است.

۱. دریغانه ترجمه‌ی داریوش شایگان برای واژه‌ی نوستالژی است.